Mannlig depresjon som destruktiv atferd

John R. Lynch, Christopher Kilmartin
Overcoming masculine depression
 The pain behind the mask. 2.utg. 207 s, ill.
 Hove: Routledge, 2013. Pris GBP 90
 ISBN 978-0-415-63751-0

Forfatterne presenterer denne utgivelsen både som en selvhjelpsbok og som en bok for profesjonelle. De er begge psykoterapeuter med erfaring fra arbeid med «maskulin depresjon».

I den første delen presenterer de en modell for å forstå menns destruktive atferd. Den går i korthet ut på menns tendens til å avspalte følelser («dissociation from feelings») og i stedet agere følelsene ut i destruktiv atferd. Konsekvensene er negative for mannen selv, for andre og for hans relasjoner. Maskulin depresjon-begrepet brukes både som et overordnet begrep for å beskrive mange menns atferd, og som beskrivelse av en klinisk tilstand. Evidens for forekomst av udiagnostisert maskulin depresjon (presentert som sinneproblemer, arbeidsnarkomani, rusmisbruk, relasjonsproblemer) mener forfatterne å finne bl.a. i kjønnsforskjellene i suicidforekomst og levetid. Maskulin depresjon er i deres forståelse forårsaket av destruktive livserfaringer, særlig fraværende eller destruktive fedre, og av kulturelle machoventninger. Forfatterne har også tatt med betraktninger fra utviklingspsykologi der mange menn blir stående i en ambivalent, utrygg tilknytning til kvinner («not too close, not too far away») med angst for å bli oppslukt eller forlatt.

I andre del presenterer forfatterne en rekke ulike terapeutiske tilnærminger til maskulin depresjon. Helt sentralt er det å utvikle empati for seg selv og ta ansvar for endringsarbeid. Empati for seg selv ses som en forutsetning for å utvikle empati for andre og relasjonelle ferdigheter. Gjennom å komme i kontakt med egne følelser, snakke om dem, forstå andres opplevelser og motstå tendensen til å avspalte sterke følelser kan menn utvikle vitalitet og gode relasjoner. Metodene som presenteres, er varierte. De er hentet fra ulike psykoterapeutiske tradisjoner og anvendes i ulike kontekster (individuelt, par, gruppe). Det er egne kapitler om lært hjelpeløshet, kognitiv terapi, vold, menns helsetilstand og om betydningen av likestilling og fordeling av omsorgsoppgaver mellom kjønnene som helt sentralt for å utvikle menns emosjonelle kompetanse og dermed forebygge maskulin depresjon.

Kjønnsperspektivet er konsistent, og boken er lettlest. For meg har den for mye på hjertet, den blir for upresis og ensidig i forståelsen av menn og er for lite forankret i empiri. I den grad den vil si noe om klinisk depresjonsforståelse og behandling, er den utilstrekkelig og har ikke med vesentlige faktorer i en biopsykososial modell. Ikke desto mindre løfter den frem det sosiokulturelle kjønnsperspektivet som lett kan glemmes, og den minner oss om at depresjon – ikke bare hos menn – kan ha mange ytringsformer. Den kliniske delen inneholder videre en rekke gode råd og metoder for menn med dårlig kontakt med seg selv.

Karsten Hytten
 Institutt for psykoterapi
 Oslo

Bioteknologi, farmakologi og sympati med djevelen

Gary Acton
Sympathy for the devil
 The definitive true story of cancer biotechnology and its battle against disease, death and destruction. 577 s. Leicester: Troubadour Publishing, 2013. Pris GBP 19
 ISBN 978-1-780885-117

Dette er en bok som beskriver kampen for tilværelsen i et lite bioteknologifirma som utvikler kreftmedisiner. Boken kan leses av alle, men de som jobber innen tematikken biologi, kreft og farmakologi vil sannsynligvis ha størst utbytte av den.

En av tre utvikler kreft og vil trenge behandling. Utviklingen av nye kreftmedikamenter koster omtrent 100 millioner dollar og tar anslagsvis ti år å utvikle. Svært mange lovende medikamenter blir borte på veien, og forfatteren viser at man må ha «djevlels flaks» for å klare å få et medikament frem til godkjenning og klinisk bruk. Gary Acton har arbeidet i et bioteknologifirma, og han beskriver hvordan et lite firma jobber (kjemper) for å overleve.

I tillegg til prolog, epilog og postskriptum er det 11 kapitler. Handlingen er som nevnt lagt til livet og hendelsene i firmaet, men forfatteren benytter sjansen til å beskrive mange av de ulike aspektene og sidene ved kreftmedikamentutviklingen og utprøvingen av disse. Han beskriver oppbygging av ulike kliniske studier, respons-evaluering i kliniske studier (RECIST-kriteriene), inklusjon av pasienter i ulike land, og de forskjellige etatene som er involvert i prosessene frem til godkjenning av nye medikamenter. For en onkolog som meg var det interessant å lese om prosessene og utviklingen av kjente og mye brukte kreftmedikamenter som Taxotere og Avastin, men dette har kanskje mindre interesse for andre fagområder. Oppdagelsen av ciklosporin er også beskrevet. Ciklosporin ble oppdaget i 1969, av en biolog på bilferie i Norge. Han stoppet på Hardangervidda for å ta jordprøver og bilder av flott norsk natur. Soppen *Tolypocladium inflatum* ble identifisert i en av disse jordprøvene, og denne soppen produserte stoffet ciklosporin. Dette førte igjen til utviklingen av medikamentet Sandimmun Neoral, som er et mye brukt immunsuppressivt medikament.

Boken er morsomt skrevet, med fargerike personkarakteristikker og miljøskildringer, men 577 sider krever at man virkelig er interessert i temaet. Ikke alt er like interessant. Engelsken er lett å følge.

Dessverre gikk det dårlig med dette firmaet og med medikamentet som i de tidlige studiene var så lovende. Forfatteren beskriver godt hvor nådeløs og risikabel denne industrien er, men også hvor bra det kan gå, når et firma lykkes med et medikament. På grunn av kostnadene involvert i medikamentutvikling er det kun en liten fraksjon som blir godkjent og klinisk brukt. Hvilke medikamenter som lykkes, avgjøres vel så mye av tilfeldigheter som av rasjonelle vurderinger.

Åslaug Helland
 Onkolog, Avdeling for kreftbehandling
 Oslo universitetssykehus, Radiumhospitalet